

vajamo, le v zmanjšanim obsegu. »Le v šolskih sistemih, kjer se slično, kakor na akademiji v Edinburgu, učenci že zgodaj navajajo iz lastne inicijative in pod lastnim sodelovanjem štiti čast in ugled šole, bodisi gimnazije, bodisi vseučilišča, se more razvijati ona zdrava zrelost, ki tudi takrat, ako nobe-

na tuja avtoriteta ne straži v ozadju, zna spoznavati in čuvati meje lastne svobode,« pravi Kerschensteiner (»Der Begriff der staatsbürgerlichen Erziehung« — str. 89.) — Torej, več notranje reforme v srednje šole!

(Dalje prilo.)

Ali je res kategorija učiteljic ženskih ročnih del obsojena na smrt.

Ali je to res, nekaj nepotrebnega, morda zato, ker tega v Srbiji nimajo, in pa ker lahko literarne učiteljice to delo prevzamejo? — Cesar nimajo Srbi, da naj bi i pri nas odpravili — to gotovo ne drži. Da si lahko porazdete pouk ženskih ročnih del izključno literarne učiteljice, pa je le navidezno pravilno. Zakaj?

1. Vsaka učiteljica osnovne in meščanske šole se je morala ženskih ročnih del prav dobro naučiti na učiteljski;

2. tu je bila tudi usposobljena metodičnega postopanja v tej stroki. — Učiteljicam osnovnih in meščanskih šol se torej nikakor ne more odrekati vsestranske tozadevne sposobnosti.

Druga stvar pa je, dali morejo zbog svoje ostale službe imeti tudi toliko uspeha pri tem za ženski svet neoporečno toli eminentno važnem pouku, da zadoste vsem tozadevnim predpisom in potrebam v polni meri? — Skoro bi rekel, brezdvomno, da ne; kajti:

1. vsaka vestna učiteljica se mora skrbno vsak dan pripravljati — brez ozira na ženska ročna dela — na ves svoj pouk;

2. vse šolske izdelke, pisneme in risarske, mora redno podvreči skrbni reviziji in kvalifikaciji tudi izven šolskega časa;

3. ima z učnimi predmeti v šoli posla v izobilju.

Vse v teh treh točkah naštetih da vestni in marljivi učiteljci, ki ji je na tem, da doseže višek tega, kar si je s svojo službo napravila v blagor izročnim gojencem in gojenkam, toliko zaposlenja, da ji za revizijo ženskih ročnih izdelkov in skrbno pripravo tudi za ta predmet preostaja bore malo ali nič časa, in ji odzame toliko duševne in fizične sile, da za pouk v ženskih ročnih delih, ki je po navadi v končnih urah, primanjkuje v to potrebne energije. Navadno je že duševno in telesno izmučena, ko bi ji bilo biti za ta pouk sveža in čila.

Važnost pouka v ženskih ročnih delih je pač tolika za ženski svet, da je

vredno posvetiti ji vso pozornost in težiti po največjem uspehu.

Da se to posebni učiteljici ženskih ročnih del more in mora posrečiti, leži na dlan; kajti

1. ona ne zaostaja v svojih spretnostih kar nič za literarnimi učiteljicami;

2. se lahko redno pripravljata samo za ta predmet in se čim bolj izpopolnjuje;

3. imajo za pregledovanje ročnih izdelkov in za poučevanje vedno dovolj sveže volje, moči in pripravljenosti, ker jo nič drugega službenega ne ovira.

Da so bile posebne učiteljice ženskih ročnih del na mestu, menim, so se dovolj izkazale. Vzemimo na pr. domžalsko osnovno šestrazrednico. Tu je bila pred usodno redukcijo taka strokovna učiteljica. Dve leti in pol je vršila svoje plodno delo. Gojenke in po njih posebno matere so dobile tako izredno veselje in umevanje za stvar, da so prvimi kakor drugim izginili vsi pomisleki, katerih je bilo prej vse polno. O resničnosti tega je dala sijajen dokaz razstava na domžalski šoli ob koncu minolega šolskega leta.

Kakor na navedeni šoli, tako se je i po drugih osnovnih in meščanskih šolah, koder je delovala taka vestna strokovna moč, izredno povzdignilo pravo tozadevno zanimanje.

Kriviča, ki se je z usodnim iztrebljenjem posebnih učnih mest za ženska ročna dela učinila, je prekričala, in glasna zahteva, da naj se jo skoro poravnava, je malone vsesplošna in popolnoma opravičena, kajti nepobito je, da so potrebne učiteljice ženskih ročnih del ne le na šolah, kjer sicer poučujejo same moške učne osebe, ampak so tudi na večrazrednicah po mestih, trgih in sploh večjih krajih velikega in neprecenljivega pomena, ker je samo tem mogoče dosežati predpisani in krajevnim potrebam umerjeni smoter v čim višji meri, med tem, ko se morajo literarne učiteljice, na veliko škodo napredku ženskega sveta, vsled prevelike zaposlenosti pri drugih šolskih predmetih do skrajnosti omejevati pri izvrševanju tega pouka.

trebno, da imamo o Vel. moči sestaneke vseh učit. fer. ali pa vsaj predsednikov P. F. S.; zato prosim vse učit. P. F. S., da mi takoj javijo svoje želje glede časa in kraja. — Za učit. F. S.: S. Mrovlje, Črnomelj.

Splošne vesti.

PREVODI NA NOVE PLAČE.

Delo za izdajo dekretov o uvrstitvi učiteljstva po novi službeni pragmatiki dobro napreduje, ker je pritegnil »Prosvetni oddelek v Ljubljani« nekaj učiteljev, ki izvršujejo sedaj potrebne formalnosti. Glede uvrščanja in dekretov sledeče:

1. V dekretih so označena samo polna leta do 1. septembra 1923. l., meseci in dnevi niso označeni, ker to ni imelo vpliva za določitev grupe in plače.

2. Če je kdo pogrešno uvrščen, naj napravi poročilo (uradnim putem) na ministrstvo prosvete, ki bo formalne napake popravilo.

3. Če za kakega učitelja(ico) ni bil izstavljen dekret, naj se dekret takoj zahteva uradnim putem.

4. Službena doba za učiteljstvo je ostala 32 let, kakor to določa zakon o narodnih šolah.

5. Z 31 službenim letom dobi vsak učitelj(ica) še 15% osnovne plače, ki se šteje po dokončani službeni dobi tudi v pokojnino.

6. Učitelji brez mature, ki imajo usposobljenostni izpit in samo nekaj letnikov učiteljskega, so prevedeni v II. kategorijo, a službena doba se jim šteje le od usposobljenostnega izpita.

7. Upokojenec po 1. sept. 1923 so vsi prevedeni in prejmejo dekrete o prevedbi ter so upravičeni do difference za nazaj do dneva razrešitve.

8. Vojna leta, dvojna, dobroljcem v nekaterih slučajih niso točno šteta.

9. Učitelji na meščanskih šolah dobe 10% doklade od rednih prejemkov.

Potrebne informacije glede izračunavanja prejemkov bomo objavili, ko bodo dekreti razposlani. Za slučaj pritožbe naj vodstvo potrdi datum prejema dekreta.

DRAGINJSKE DOKLADE.

Z nepričakovanim presenečenjem smo prejeli pretečeni teden iz Beograda vest, da je finančni minister sprejel vse predloge uradništva in je ministrski svet pristal na uradniške zahteve. Z velikim pompom so bile razglašene sledeče »naklonjenosti« vlade:

1. Minister financ je sprejel načelo, da se po uvedbi in uporabi novega uradniškega zakona ne sme zmanjšati dose-danjih draginjskih doklad, njih zmanjšanje se omeji samo na one najvišje državne funkcionarje, katerih plače so po novem zakonu večje od njih sedanjih skupnih prejemkov.

2. Rodbinske doklade ženam in deci ostanejo po izvedbi novega uradniškega zakona iste kakor sedaj.

3. Žene uradnikov, ki so v državni službi, prejmejo polne osebne draginjske doklade.

4. Maksimiranje doklad za uslužbenice 5. kategorije se ukine.

5. Povišajo se draginjske doklade upokojenem in upokojenkam.

6. Ministrstvo izdela načrt zakona o draginjskih dokladah. Minister bo odredil, da ta načrt zakona pride pred narodno skupščino najdalje do 1. aprila.

7. Izdal je že odredbe, da se plače po novem zakonu nakažejo s 1. aprilom. Radi tehničnih neprilic se bo redno izplačevanje pričelo sicer šele 1. maja, zato pa bodo uradniki tudi 1. aprila dobili pred-ujem.

8. Od 1. maja dalje imajo uradniki prejemati plačo po novem uradniškem zakonu in draginjske doklade po novi zakonski uredbi.

Medtem, ko se je finančni minister pred tednom še odločno branil obdržati draginjske doklade v sedanjih višini, je zadnji teden pristal na vse. Danes je igra vsakomur jasna. Regulacija se je imela izvesti le na podlagi sprejetja budžeta, ki je imel stopiti v veljavo s 1. aprilom t. l. Še par dni in imeli bi zadevo urejeno, toda vladi pa se je mudilo podati ostavko in z njo so bile rešene tudi vse obljube ministrstva in vladajoče stranke napram uradništvu. Danes je naša usoda odvisna od razvoja parlamentarne krize.

— ENGELBERT GANGL — STAROSTA JUGOSLOV. SOKOLSKEGA SAVEZA. V NEDELJO DNE 23. T. M. JE BIL IZVOLJEN ZA STAROSTO J. S. S. TOV. BRAT ENGELBERT GANGL. PREPRIČANI SMO, DA GOVORIMO IZ SRCA VSEGA NAPREDNEGA UČITELJSTVA, ČE IZREKAMO BR. GANGLU ISKRENE ČESTITKE NA ODLIČNI IZVOLITVI PRI ORGANIZACIJI, KI JO HOČE UČITELJSTVO PODPIRATI IN HRANITI KOT SVETINJO IN VZOR NAŠEGA NACIONALNEGA MIŠLJENJA IN UDEJSTVOVANJA. ZDRAVO!

— Poslancu g. Markoviču v prevdarek. Prejeli smo sledeči dopis: Ker mislimo, da ni iz zlobnosti, ampak iz nevednosti nam učiteljem očital naše sijajne plače, navedemo naslednje podatke: »Pred vojno je imel učitelj, ki je služil nad 35 let približno 250 K mesečne plače, sedaj pa ima s predumom okroglo 2100 Din ali 8400 K. Kolika je pa sedanja vrednost krone, nain najbolj pojasni primera, da velja sedaj eno jajce 5 K, med tem ko smo dobili pred vojno za 5 K ravno 100 jajc.« — S tem je najbolj označena sedanja draginja in primera sedanjih dohodkov s prejšnjimi. Upamo, da bodo ti podatki dovedli tudi g. Markoviča do pravega spoznanja glede naših »sijajnih« prejemkov. — Z.

— Učiteljstvo na državnem zavodu za gluhoome v Ljubljani, ki je spadalo doslej v resort ministrstva za socialno politiko, je pridrženo ministrstvu prosvete. Učiteljstvo »Dečjega doma« v Mariboru, ki je bilo dosedaj od prosvete le pridrženo temu zavodu, je pridrženo sedaj resortu za socialno politiko.

— Okrajne učiteljske konference se bodo vršile letos v Sloveniji v dobi od 10. do 25. junija t. l., in sicer v vsakem šolskem okraju zase.

— Nagrade. Prosvetni oddelek za Slovenijo vabi učitelje na ekskurendnih šolah in oddelkih za oddaljene otroke in nestalno nameščene učiteljice ženskih ročnih del, naj predložijo vsaj do 15. aprila 1924 prijave za nagrade v zmislu razglasa višjega šolskega sveta v »Urad. listu« št. 8 iz leta 1923 s to razliko, da navedejo samo eno razdobje, t. j. za čas od 1. januarja do 31. marca 1924. Na poznejše prijave se prosvetni oddelek iz proračunskih ozirov ne bo mogel ozirati.

— Javna zahvala. Tvrška ing. Pavlin in drug. premogokopna družba v

Ljubljani, je naklonila iz svojega premo-govnika v Zabukovci osnovni šoli v Ljubljani 40 stotov premoga. Za ta veliko-dušni čin se imenovani firmi kakor tudi njenemu obratovodju g. Lazniku v imenu tukajšnjega krajnega šolskega sveta iskreno zahvaljuje Fort. Jelovšek, šolski vodja.

— Gruda. Izšla je prva številka »Grude«, glasila kmečke mladine. List je lepo opremljen z vinjetami Maksim Gaspari. Vsebina prve številke odgovarja popolnoma svojemu namenu. Poleg beletrije je so v drugem delu revije sestavki strokovnega značaja: »Kmetijstvo in kmet. stan«, »Denarna zadruga in banka«, »Vstajenje industrije v Jugoslaviji in kmetijstvo«, »Zemlja, človek in delo« itd. »Zveza« kmetijskih fantov in deklet« ima svoj poseben oddelek za organizacijo. »Pomenki in nasveti« najejo praktične go-spodarske migljaje«. Tudi sodružniki so raznovrstni. Urednik revije je Iv. Albrecht, Ljubljana, Škofja ul. 8./I.

Učiteljski pravnik.

— § Opozorilo reduciranim pomožnim učiteljem in učiteljem-vojakom. Dasi so razglašali naši dnevnik, da pomožni učitelji, to je taki brez zrelostnega izpita na učiteljski ne bodo reducirani, se je to zgodilo in bili so razrešeni svojega službovanja z dnem 29. februarja 1924. Večina teh reducirancev stoji tik pred usposobljenim izpitom in se nameravajo po dovršenem izpitu vrniti v učiteljsko službo. Opazili pa smo že tudi, da večina ni pravilno poučena o svojem sedanjem stanju, zato smatramo za svojo dolžnost, da jih opozorimo na naslednje določbe:

1. Glasom člena 243. čin. zak. dobe ti reduciranci »za odškodnino svojih dvomesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili manj nego pet let v neprekinjeni državni službi, a svojo trimesečno dotedanjo sistemizirano plačo z draginjskimi dokladami vred, ako so bili najmanj pet let v neprekinjeni državni službi«. Ker se te plače izplačujejo vse v mesečnih obrokih, dobijo reduciranci svoje dosedanje službene prejemke le še do 30. aprila, odnosno 31. maja t. l.

Možnost, da reducirani pomožni učitelj še nadalje ostane v službi in obdrži tedaj tudi svoje prejemke, je dana le na ta način, da jih ministrstvo prosvete sprejme v službo, v smislu člena 130. čin. zak. kot kontraktualne dnevničarje, in sicer iz službene potrebe na predlog prosvetnega oddelka v Ljubljani. Kot dnevničarju se službena doba seveda ne šteje in se bodo mogli kot taki sedanjí reduciranci sprejemati le za faktilčno dobo službovanja, t. j. do konca šolskega leta, tako da jim za počitnice ne pripadajo prejemki, ker jih je ministrstvo sprejelo le za čas od 1. marca do 30. junija t. l.

2. Glede usposobljenostnega izpita je izdalo ministrstvo prosvete pod O. N. br. 8326 od 16. februarja 1924 odlok, s katerim »odloča, da ostane do konca leta 1924. odlok bivšega avstrijskega ministrstva za prosveto in vere od 31. julija 1886, št. 6033 v veljavi. — Odlok o pripustitvi k usposobljenostnemu izpitu brez zrelostnega izpričevala izda še prosvetnega oddelka v Ljubljani. — Učiteljskim kandidatom, ki položijo usposobljenostni izpit po tem odloku, se določijo prejemki posamič.«

Vsem, katerih se ta odlok tiče, bi priporočali, naj vložijo svoje prošnje za

TVORNICA UČIL IN ŠOLSkih POTREBŠČIN
V LJUBLJANI

priporoča bogato zalogo **nagačenih živali** vseh vrst in **računal** z 20 in 100 kroglicami.

Delo **solidno izgotovljeno. Cene nizke.**

Svoji k svojim. Svoji k svojim.

Vestnik meščanskih šol.

—c LJUBLJANSKI ODSEK DRUŠTVA UČITELJEV MEŠČANSKIH ŠOL zboruje v soboto dne 5. aprila 1924. v risalnici meščanske šole v Tržišču. Dnevni red: Po prihodu jutranjega vlaka od 9.—10. ogled predilnice in Kozinove tovarne. Ob 10. uri zborovanje: 1. Pogovor o razstavi. 2. Albin Zavrl-Brinarjeve čitanke. 3. J. Primožič — Pravne zadeve učiteljstva mešč. šol. 4. Pogleđ v šolarsko občino na meščanski šoli. 5. Slučajnosti. Ob pol 2. kosilo. Popoldne izlet v okolico. Zvečer prijateljski sestanek vseh učiteljev in njihovih prijateljev. Prenosišča za vse brezplačno preskrbljena. V nedeljo izlet v lepo tržiško okolico po mili volji ali skupnem dogovoru. (Ljubelj-Lom-Medvođe itd.) Z ozirom na važnost zborovanja pričakujemo polnoštevilno udeležbo. — Podrobno v okrožnici. — Albin Lajovic, t. č. načelnik. Rudolf Pečjak, t. č. tajnik.

Ferijalni Savez učiteljstva.

—i Vsem učit. P. F. S.! Po dolgem času čakanja smo dosegli pozitiven odgovor na naše zahteve! Z dopisom z dne 12. marca 1924, št. 286/K. 481. nam odgovarja »U. O.«, da bo v »Pravilniku o povlasticah, ki izidejo v najkrajšem času, odredba, po kateri imajo učitelji in profesorji iste pravice in seveda tudi dolžnosti, kakor dijaki. V vel. počitnicah izda »U. O.« namesto »D. legit.«: »Ferijalno legitimacijo«. Predlog učit. delegatov pri lanskem kongresu F. S. v Beogradu. Vse event. druge ugodnosti F. S. bodo objavljene v »Učiteljskem Tov.«! — Nekateri učit. P. F. S. ne delujejo. Te prosim, da bi se zopet obudile. Če je premajhno število članov, naj se podružnice opuste, člane pa naj vpišejo v kako drugo učit. podružnico. Boljše je ena sama P., ki je delavna, kakor 10 nedelavnih. Vse kakor je po-

pripust čimpreje na označeni prosvetni oddelek, da se morejo z dovoljenjem izpregledom izkazati pri izpraševalni komisiji. Jasnó v odloku ni, ali je treba prošnje za pripust k izpitu še tudi kakor običajno, vlagati pri komisiji sami, ali jih odstopi tej prosvetni oddelek. Priporočamo, da prošnje oddajo potom šolskih vodstev, kjer službujejo, če ne službujejo pa potom okrajnega šolskega sveta zadnjega službovanja na prosvetni oddelek.

3. Pod 2. navedena ministrska naredba ni dovolj jasna v svojem poslednjem stavku. Dognati bi bilo treba, ali se vsem tem kandidatom, ko položijo izpit, avtomatično »določijo prejemki posamič« — torej tudi tistim, ki bi v tistem času ne bili nikakor zaposleni v šolski službi — ali le kontraktualno nastavljenim; ali pa bodo morali vsi posebej prositi za sprejem v državno službo po člen 12. čin. zak. Ker takih prošelj ni mogoče rešiti v najkrajšem času, bi bil marsikateri sedanji pomožni učitelj tudi po usposobljenostnem izpitu v nevarnosti, da dobi vnovič službo pač šele začetkom novega šolskega leta.

Za slučaj potrebe take prošnje opozarjamo interesente, da vsekakor prilože vse priloge, kakor jih predpisuje omenjeni člen 12. uradniškega zakona

4. Končno si ob tej priliki dovoljujemo opozoriti še na nekaj, kar se tiče bivših učiteljev, ki sedaj služijo svoj aktivni rok v vojaški službi. V smislu člena 133. odstavka 10. je tem prenehala državna služba, ko so vstopili v aktivno vojaško službo. Glasom člena 22. čin. zak. se sicer vsakemu državnemu nameščencu prej odsluženi čas »šteje v rok za komisijsko oceno, če bi se pozneje vrnil v službo«, nikjer pa v zakonu ni rečeno, da se v državno službo lahko vrne brez novega sprejema po prošnji.

Ker se ti učitelji-vojaki povrnejo iz vojaške službe z dnem 30. aprila t. l. je prosvetni oddelek odločil, da morajo oni, ki se povrnejo v učiteljsko službo, nanovo prositi za sprejem v smislu omenjenega člena 12. uradniškega zakona ter priložiti potrdilo, da so odslužili kadroški rok.

—Š Ogrev ali odškodnina za to. Tov. L. Š. v R. je napravil 18. januarja 1924 vlogo na višji šolski svet naj izposluje na pristojnem mestu nalog za občino R., da mu izplača odškodnino za ogrev od 1. avgusta 1922 dalje. Dobil je sledeči odgovor: »Višji šolski svet naznanja semkaj (okr. š. sv. v M.) z odlokom z dne 28. januarja 1924, št. 883, da ne more naročiti občini R., naj nakaže odškodnino za kurjavo v zmislu člena 299. finančnega zakona za leto 1922./23. Ta člen določa, da morajo občine plačati odškodnino za kurjavo v krajih, kjer se ne plačuje stanarina po zakonu o draginjskih dokladah z dne 28. februarja 1922. »Uradni list« 27. aprila. — Po naredbi ministrskega sveta z dne 25. februarja 1923, »Ur. l.« št. 22./23. se pa plačuje stanarina tudi v Sloveniji.« — Tovarišič(ce) pravnega odseka pov. UJU naj blagovolijo z gornjim primerjati dopis tov. Petroviča v »Učit. Tov.« od 16. avgusta 1923. — Tov. L. Š. dobiva danes sledeče prejemke: osnovne plače po zakonu o narodnih šolah od 23. julija 1919, »Ur. list« 144/19 letnih Din 2400; osem triletnic po 300 Din = 2400 Din, skupaj Din 4800; draginjske doklade po zakonu od 28. februarja 1922 izpremenjen z zakonom od 25. februarja 1923, »Ur. l.« 22/23, in sicer: osebne doklade = 22 + 4 = 26 Din zase na dan; rodbinske doklade za ženo in tri otroke po 5 = 20 Din na dan; stanovanjske doklade po § 21. po 2 Din na dan. — Torej, kje je tukaj stanarina? Da mi v Sloveniji dosedaj ne dobivamo izplačane stanarine, je razvidno dalje tudi iz uvodnega članka v »Učit. Tov.« od 14. februarja 1924, kjer tov. »k« tudi primerja našo stanarino in stanovanjsko doklado z ono častnikov. Pa tudi iz zadnje številke »Učit. Tov.« od 6. t. m. je dokazano to tam, kjer pravi: »U. čl. 39.: Uredba o odredjivanju stanarine kod škol. stanova, treba što pre da se izda...
Odgovor: Odločno ima naš dopisnik prav. V Sloveniji prejema le ono učiteljsvo stanarino v naravi, ki ima naturalna stanovanja in v Celju ter menda v Mariboru, kjer jim stanarino plača v denarju občina. To, kar je dosedaj prejemale učiteljsvo od države, so pa bile stanovanjske draginjske doklade in ne stanarina. Stanarino bo prejemale učiteljsvo od države šele od 1. oktobra 1923, in sicer le ono učiteljsvo, ki bo prevedeno. Do tega dne je bila pa dolžnost občin plačevati učiteljsvu stanarino in ogrev

v zmislu člena 299. finančnega zakona. — Uredništvo.

—Š Preskrbnine po umrlih učiteljih. Vdova po a) aktivnem in b) upokojenem učitelju naj priloži prošnji za nakazilo vdovnine 1. a) vse dokumente o službovanju pokojnega soproga, in sicer original in dva overovljena prepisa; če je dokument pisan v nedržavnem jeziku, poleg originala in dveh prepisov še dva overovljena preveda; b) dekret, s katerim je bil pokojnik upokojen v dveh izvodih; 2. dva mrtvaška lista; 3. dva poročna lista; 4. dve uradni potrdili o njihovem moralnem življenju in da je živela z njim skupno.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljsvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjižarne v Ljubljani, Frančiškanska ulica, št. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl Kmečke povesti, spisal Florjan (Cvetko) Golar. Druga pomnožena izdaja. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi Din 28.

—kpl Slike iz živalstva, spisal Pavel Flerč. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 24 Din.

—kpl Zvonimir Kosem: Morje. Drama v 4 dejanjih. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

—kpl Ljuba D. Janković: Kotarske pesmi za narod. Zvezna tiskarna in knjižarna v Ljubljani. Cena 30 Din. V lepem srbskem narodnem desetercu je izdal g. L. D. Jurković odlično zbirko pesmi na narod. Pesmi so polne poezije in folklorne slik onega dela Dalmacije, ki ga nam hoče on opisati, a kateri del je najmanj poznan. V selih so še zelo dobro ohranjene narodne pesmi in narodni običaji. Iz teh krajev so izšle zelo lepe in znane pesmi, kakor: »O majci Janković Stojana«, »O sestri Smiljanić Ilie«, »O kotarskim hajducima i serdarima« itd. Pesmim so pridejani dobri prevodi škotskih narodnih balad. Priporočamo te pesmi vsakemu, ki želi spoznati dušo našega naroda in uživati lepoto srbskega jezika.

—kpl Jul. Zeyer: Gompači in Komurasaki. Japonski roman. Iz češčine prevel dr. Fran Bradáč. Splošna knjižnica. 20. V Ljubljani 1923. Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjižarna. Cena broš. 14 Din, vez. 20 Din.

Ocene.

—k Ernest Tiran: Čudežne gosli (Šolski oder II. zvezek.) Dramatična pripovedka s petjem in plesom v 3 dejanjih. — Uglasbil Ciril Pregelj. Celje. — A. Medved: Vino ali voda? Dramatični prizor. Izdalo »Pov. UJU v Ljubljani«. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani, 1924. Cena II. zvezku »Šolskega odra« Din 6. Glasbeni del izide posebej.

Igra se že čita prijetno. Na odru je zelo učinkovita, ker je preskrbljeno tudi za dobre pevke in plesne točke. Igra ni samo za otroke, temveč tudi za odrasle gledalce umetniški užitek. Tendence je poučna, ni vsiljiva in se naravno razvije iz dejanja. Na manjših odrh je malo težje vprizoriljiva, a se tudi da prilagoditi in preiti preko težav. Dejanje je pravilčno in dobro razvito. Prizori slede prav neprisljivo, značaj oseb so dobro karakterizirani po njih vedenju. Vloge so za otroke lahko izvedljive in zelo privlačne. Verzi so dobri in neprisljivi, lahkotekoči kot zahteva pravilčna snov. Sloz prav dober, dramatičen. S Tiranovimi »Čudežnimi gosli« nam je »Šolski oder« pokazal, da bo izdajal tudi prvovrstne spevoigre. Glasbeni del izide posebej. Tudi ta je prav dobro izpadel in je delo mladega komponista Cirila Preglja. Drugemu zvezku »Šolskega odra« je pridejan tudi Medvedov dramatični prizor »Vino ali voda?«, ki bo gotovo dobrodošel, ker itak primanjkuje uprizoriteljem manjših točk, s katerimi pomnože in izpopolnijo spored. Priporočljiv je pa tudi ta prizorček radi protialkoholne tendence. Obe delci bodeš torej dobrodošli našim mladinskim odrom, tako šolskim odrom, kakor odrom sokolskega naraščaja in Sokolskim društvom sploh, ker bodo Tiranove »Gosli« nudile odraslim tudi mnogo umetniškega užtka. Dovoljenje za uprizorjanje daje »Poverjeništvu Udruž. Jugosl. Učiteljsva« v Ljubljani. Knjižico se pa naroča v Učiteljski knjižarni v Ljubljani.

—k Kmečke povesti, spisal Florjan (Cvetko) Golar. Druga pomnožena izdaja. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Golarjeve »Kmečke povesti« so našemu narodu že dobro znane. Ljudje so jih radi čitali in knjiga je bila hitro poprodana, da je izšla sedaj že v drugem natisu. Naslovno stran je izdelal akademski slikar M. Gaspari, tako da ima druga izdaja tudi svojo novo originalno naslovno stran. Slika nam predstavlja najpopularnejšega kmečkega svetnika, sv. Florjana z golido. Druga izdaja je tudi pomnožena in obsega 11 mičnih zgodbic iz našega kmečkega življenja, z naslov: Lovce Klemen. — Lenčica in zmaj. — O hudem kovaču. — Cerkovnik in sv. Barbara. — Pastirska ljubezen. — Katrica in hudč. — V leščevju. — Dve nevesti. — Marjanica. — Pri jelenovi maši. — Svetnik. — Povestice so mične in kratke, kakor jih pač narod najraje čita. Prijateljem zabave in onim, ki se hočejo razveseliti s prijetnim čitvom, knjigo prav toplo priporočamo.

—k Slike iz živalstva, spisal Pavel Flerč. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena trdo vezani knjigi 24 Din.

Kako rada je čitala mladna Erjavčeve spise iz življenja živali in tudi odrasli so se zabavali ob

njih ter jih zelo radi prebirali. Pred kratkem je izdala Učiteljska tiskarna Ewaldovo »Tiho jezero«, ki nam opisuje živali ob jezeru in v jezeru z vsemi podrobnostmi in skrivnostmi teh živali. Sedaj je izšla podobna knjižica od pisatelja Pavla Flerča, ki nas seznanja v prav prijetni obliki povesti z življenjem čveteronožcev, tudi onih ki letajo, medveda, krta, čmrlja in raznih golazni. Pisatelj ne opisuje samo življenja teh živali v naših gozdih in krajih temveč tudi v tujih krajih, v ameriškem pragozdu in Avstraliji. Knjiga ni samo zabavna, ker se čita kot povest, temveč je tudi poučno znanstvena, ker nam kaže živali in njih življenje, ki je marsikomu še neznano. Poljudno poučne, znanstvene literature nam je dosedaj zelo manjkalo, zato bodo vsi oni, ki ljubijo zabavo, radi segli po knjigi in bo posebno knjižnicam vseh vrst dobrodošla. Knjiga je tako za šolsko mladino, solidraslo mladino in tudi za odrasle primerna ter jo vsem toplo priporočamo.

—kpl Zvonimir Kosem: Morje. Drama v 4 dejanjih. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 16 Din.

Priključiva in elegantno opremljena naslovna stran nam kaže sinje morje z barčicami in jadrenicami ter ograjo verande v obmorski vili, kjer se vrši drama. Snov je zajeta iz obmorskega življenja ter sega v globino zakonske tragike, ki sledi razočaranju. Dasi vsakdanji dogodki, se pojavljajo vedno kot novi, ker se kažejo v vsakem slučaju v drugačni obliki. Drama je polna sentenc in napetega dejanja in se čita prav prijetno. Prikladna je za odrasle, ki bodo knjigo z zanimanjem čitali. Ker je knjiga elegantno opremljena, bo okras vsaki knjižnici. Priporočamo jo vsem prijateljem zabavnega čtiva in našim narodnim knjižnicam.

—k Julij Zeyer: Gompači in Komurasaki. Julij Zeyer je med nami že znan po romanu Jan Marija Plojhar, ki je preveden v slovenščino. Kakor ta, bo gotovo Slovencem dobrodošel tudi roman Gompači in Komurasaki, ki nam kaže rodovitnega češkega pripovednika spet z druge strani. Delo je polno tople, bujne romantike, ki nas popelje v deželo daljnega vzhoda, v njene ljubavne zgodbe in spletke. Dejanje se razpleta zelo pestro in živo pred bralčevimi očmi. Posamezni prizori so risani silno živo in s tako podrobno natančnostjo, da bralec skoro pozabi, da živi le v iluziji.

Naša gospodarska organizacija.

—g Občni zbor »Učit. doma« v Mariboru je uspel 19. marca v navzočnosti zastopnikov skoraj vseh učiteljskih društev mariborske oblasti zelo lepo. Obširnejše poročilo prinesemo v prihodnji številki.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt v Ljubljani. Prijatelj Matko iz Novega mesta mi piše: »Na zadnjem našem zborovanju mi je izročila koleginja Erna Kasteličeva iz Karteljevega za Ganglov kamen obveznico 7% državnega posojila za Din 100. Ker si Ti pri tej zgradbi polir, ki zbira in določa material, Ti jo pošljem, pa ravnaj z njo po svoji previdnosti. Le trkaj in zbira, da bodo imeli zanamci, po čemer smo mi tako hrepeneli.« — Tov. Špan France, nadučitelj v Draščih, obveznico 7% državnega posojila za Din 100 kot »prinos našemu prepotrebni domu za naraščaj.« — Tov. Lojze Colja iz Bele cerkve na Dolenjskem piše: »Prilagam dve obveznici 7% državnega posojila, ki naj se prištejeta k že nabranemu znesku za »Ganglov kamen.« Vsak z ženo darujeva po eno za Din 100, skupaj Din 200. Mogoče bo to koristilo še najinemu sinčku.« (Ni dvoma! Blagajnik). — Tov. Ana Jakova, prideljena mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, Din 10. — Tov. Ana Harbichova, prideljena mestnemu šolskemu svetu ljubljanskemu, Din 10. Hvala! Današnji izkaz: Din 420; zadnjič izkazanih: Din 12.447; skupaj z današnjim izkazom: Din 12.867. — Le naprej! Dajmo učiteljsvu, kar je učiteljskega! — »Ošabnost in prezirljivost med tovariši in tovarišicami je znak plitvega uma ali visoke domišljijavosti.« (E. Gaml: »Aforizmi«). — Jakob Dimnik, blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila: Celjska posojilnica 250 Din. — Za Ganglov kamen so darovali: Celjsko učiteljsko društvo 150 Din; Savinjsko učiteljsko društvo 100 Din; upokojeno učiteljsvo v Mariboru 20 Din; deška osnovna šola v Št. Jurju ob južni železnici (Sivka, Recelj, Hanjšek, Muršec, Seručar) 50 Din; Stanka in Ljudmila Schreiner, Sv. Jurij ob juž. žel. 20 Din; učiteljsvo osnovne šole v Marenbergu (Kvarič, Knapič, Lešnik Franica in Mirko, Runovec) 45 Din; učiteljsvo pri S. Petru v Savinjski dolini (Senica, Ušen, Ocvirk) 30 Din; Vičiči Stanko, učitelj pri Sv. Vidu niže Ptuja 3 obveznice 7% drž. posojila à 100 Din = 300 Din, skupaj 715 Din. Zadnjič izkazanih 6267 Din = 6982 Din. — Tovariši in tovarišice, darujte, nabirajte! Kamen do kamna — Učiteljski dom! — M. K o ž u h. blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= LJUBLJANSKO UCITELJSKO DRUŠTVO PRIREDI v petek 4. aprila 1924 celodnevno zborovanje, ki se vrši v telovadnici na I. m. deški osnovni šoli na Ledini. Začetek ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika o tekočih društvenih zadevah. 3. Percepcija in notranja zgradba glasovnega govora (izrekovalne napake); predava g. ravnatelj Grm Fr. 4. Ocena in kritika brošure: »Zgeč »Problemi vzgoje najširših plasti našega naroda«; referira g. dr. Stane Rapa. 5. Določitev članarine za l. 1924. 6. Slučajnosti. Popoldne: Ogleđovanje pivovarne »Union«. — Odbor.

= SLOVENJGRAŠKO UCITELJSKO DRUŠTVO. Ravnatelj Humek predava v soboto, dne 5. aprila v Slovenjgradcu o knjigoveštvu in se radi tega vrši zborovanje slovenjgraškega učiteljskega društva na ta dan in ne kakor javljeno, dne 3. aprila.

= ZBOROVANJE OKRAJNEGA UCITELJSKEGA DRUŠTVA ZA LJUBLJANSKO OKOLICO se vrši v soboto dne 5. aprila 1924 v risalnici kr. državnega učiteljskega v Ljubljani ob 9. uri dopoldne. Dnevni red: 1. Predavanje tovariša J. Goleta iz Št. Vida »Ob 4. obletnici bojev v Dobrudži« (Nadaljevanje) ter predavanje Jos. Jerasa »O umiku čez Albanijo«. 2. Poročilo predsednikovo in tajnikovo. Ker so na vrsti zelo važne stanovske zadeve, vabi predsednik k točni in številni udeležbi. Zaostala članarina se mora na vsak način ta dan poravnati; tudi članarina za leto 1924. naj se vsaj četrtletno naprej plača.

= TRŽIŠKI KROŽEK zboruje v soboto 5. aprila ob 10. uri dopoldne v mokronoški šoli s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo o obnem zboru »Okrajnega učiteljskega društva« v Krškem. 3. Podmladek Rdečega Križa in njega prilagoditev sedanjim podeželskim razmeram. (Referira Vlado Rojec). 4. Debata o Žgečevi brošuri. 5. Določitev kraja in referentov za prihodnje krožkovo zborovanje. 6. Slučajnosti.

= UCITELJSKO DRUŠTVO ZA KRANJSKI ŠOLSKI OKRAJ zboruje v soboto 5. aprila dopoldne ob 9. uri v Kranju s sledečim dnevnim redom: 1. Univer. prof. dr. Fr. Veber: Bistvo

UCITELJSKA TISKARNA IMA V ZALOGI:

SPRIČEVALA

ZA KMETIJSKO - NADALJEVALNE ŠOLE
(CENA 1 DIN.)

SPOMINSKE LISTE

ZA DEČKE IN DEKLICE, ZA OBDAROVANJE UČENCEV IN UČENK OB IZSTOPU IZ ŠOLE. (CENA 1 DIN.)

NAROČILA JE POSLATI NA NASLOV UCITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI.